

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д-р Илко Карагьозов, д. м. н.

Относно: конкурс за „професор” по Акушерство и Гинекология (03.01.45) в катедра „Акушерски грижи”, факултет ”Здравни грижи”, МУ-Плевен, за нуждите на клиниката по Онкогинекология на УМБАЛ ”Г. Странски” ЕАД, гр. Плевен. Конкурсът е обявен в Държавен вестник, брой 53/13.07.2012 г.

Кандидат: доц. д-р Славчо Томов, д.м.н., доцент към катедра „Акушерски грижи”, факултет „Здравни грижи”, МУ-Плевен

Кратки биографични данни

Доцент д-р Славчо Томов Томов е роден на 21 февруари 1962 г. в гр. Левски, обл. Плевен. Средното си образование завършва в Немска Езикова Гимназия – гр. Ловеч през 1981 г. През 1989 г. завършва ВМИ – Плевен и придобива образователно-квалификационната степен „МАГИСТЪР” по специалността „медицина”. По време на следването си е носител на Ботевска стипендия и е награден със златна значка за отличен успех, като се дипломира втори по успех във випуска. След успешно защитена дипломна работа на тема „Медико-социални проблеми при болни от злокачествени новообразования в напреднал стадий” към факултета по „Обществено здраве”, МУ-Плевен през 2010 г. придобива образователно-квалификационната степен „МАГИСТЪР” по специалност „Обществено здраве и здравен мениджмънт” с професионална квалификация „Здравен мениджър”.

Трудовият път на доцент Томов започва като редови лекар през 1989 в с. Обнова, обл. Плевен, където до 1992 г. работи като завеждащ Селска здравна служба. От 1992 до 1997 г. е ординатор към Центъра за спешна медицинска помощ – гр. Плевен, филиал – гр. Левски. През 1997 г. след конкурс е назначен за ординатор в Онкогинекологична клиника на Онкологичен център към Медицински университет – Плевен. От 2007 г. е доцент към клиниката, а от 2009 г. – Началник на Онкооперационен блок. През 2011 г. е избран за декан на факултет „Здравни грижи”, МУ-Плевен.

Доцент Томов има признати специалности по Акушерство и гинекология /1996 г./ и Онкология /2001 г./. Провел е специализации в чужбина по лапароскопска и гинекологична хирургия в Гинекологичната клиника на университета „Фридрих Шилер“, Йена, Германия – под ръководството на проф. Шнайдер, 2002 г.; по гинекологична лапароскопия и хистероскопия, Groupe Hospitalier Cochin, Paris, 2004 г.; по лапароскопска и гинекологична хирургия в Международната школа по тазова хирургия – Кьолн, Германия, под ръководството на проф. М. Посовър, 2005 г.; по роботизирана хирургия в Страсбург, Франция, /2008 г. и 2010 г./ и е сертифициран за работа с роботизираната система da Vinci като Console Surgeon и Patient side Assistant.

Доцент Томов е завършил у нас специализирани курсове по колпоскопия /МУ – София, 1997 г./, „Ехография на малък таз, коремни органи и млечни жлези“ /НОЦ – София, 2001 г./, „Топографска анатомия и хирургия на органите в малкия таз“ /ВМИ – Плевен, 2001 г./, „Диагностична и оперативна лапароскопия в гинекологията“ – I-во и II-ро ниво /МУ – Плевен, 2006г, 2008 г./, „Диагностична и оперативна лапароскопия в хирургията“ /МУ – Плевен, 2008 г./, „Ехографска диагностика в акушерството и гинекологията“ /МУ – Плевен, 2008 г./, „Актуални проблеми на медицинската педагогика“ /МУ – Плевен, 2006 г./.

Научно-изследователска и научно-приложна дейност

Доцент Томов защитава дисертация на тема “Експресия на рецептори за епидермален растежен фактор при епителни тумори на яйчника и връзката им с някои клинично-морфологични и прогностични показатели” през месец февруари 2006 г., за което му е присъдена образователната и научна степен „Доктор”. През 2012 г. доц. Томов защитава успешно дисертационен труд на тема „Клинично значение и място на лапароскопската хистеректомия в съвременната гинекологична хирургия” и придобива научната степен „Доктор на медицинските науки”.

Научно-изследователската дейност на доц. Томов е многостранна, но основните области на неговия научен интерес са:

- Доброкачествени и злокачествени тумори на женските полови органи

- Диагностична и оперативна лапароскопия в гинекологията
- Роботизирана гинекологична хирургия

За участието си в конкурса доц. Томов е представил списък от общо 204 публикации. От тях 28 са свързани с двата дисертационни труда и няма да бъдат рецензирани. Публикациите, несвързани с дисертационните трудове са 107. Те включват публикации в научни списания, глави от книги, монографии, сборници, разписани в пълен текст и резюмета от международни научни форуми, публикувани в сборници и са представени съгласно изискванията за наукометричните критерии към Правилника за развитието на академичния състав в МУ-Плевен. Приложен е и списък от още 69 научни доклади и съобщения от конгреси, конференции и симпозиуми, несвързани с дисертационните трудове, които допълват научната активност на кандидата.

От направената справка за цитирания на публикации на доц. Томов в български източници от депозитариума на Централната Медицинска Библиотека, МУ-София, са издирени 29 цитации. След преглед на базите данни Scopus, Web of Knowledge и Google Scholar са издирени 32 цитирания в чужди източници, като са изключени дублираните данни и автоцитиранията (Медицинска Библиотека, МУ-Плевен). Приложен е списък за всички цитации. Десет от публикациите в научни списания са реферирани в международната медицинска интернет-база-данни MEDLINE и една – в CATALOGUE DE DOCUMENTS POUR LE CHERCHEUR. От приложената справка за **Impact factor (IF)** общият IF от публикациите на доц. Томов е **21,455**, а индивидуалният – **1,916**. Общият рейтинг на цитиранията, изчислен на принципа на IF, изготвен от SCImago Journal & Country Rank (SJR) – база данни SCOPUS, е 2,847.

Някои по-съществени приноси, свързани с дисертационните трудове:

Научно-теоретични

1. За първи път в България е извършен радиолиганден анализ на експресията на EGFR-протеина p170 в мембранната фракция на тъкан от злокачествени и доброкачествени яйчникови тумори, както и от морфологично нормални яйчници.

2. За първи път е извършен многоаспектен сравнителен анализ на периперативните показатели на четири типа хистеректомии – лапароскопска, роботизирана, абдоминална и вагинална.

Научно-методични

1. Разработена е модификация на радиолиганден метод за количествено измерване на EGFR.

2. Разработен е имунохистохимичен метод за изследване на EGFR в овариална тъкан, включена в парафин, с моноклонално мише античовешко EGFR антитяло (3).

3. За първи път в България е описана и въведена в практиката модификация на лапароскопска хистеректомия.

Научно-практически

1. За първи път в България е изработен нов прогностичен модел за епителния карцином на яйчника, включващ молекулярния показател EGFR и класическите прогностични показатели.

2. За първи път в България, въз основа на изследване на EGFR, са дефинирани групи, експресиращи рецептора, които са подходящи за нов вид таргетна терапия на епителния овариален карцином.

3. Описани са „зони на сигурност” за поставяне на троакарите (за първи път), които са различни от представените в литературата до момента и осигуряват ефективно снижаване на усложненията в областта на предната коремна стена.

4. За първи път в България е приложен single-port достъп за лапароскопски-асистирана вагинална хистеректомия (кол. Горчев, Томов).

5. Въведен е нов термин – „минимално-инвазивна хистеректомия”, който включва всички известни до момента минимално-инвазивни достъпи (лапароскопски, роботизиран, single-port).

6. За първи път в България е разработена програма за обучение по лапароскопска хистеректомия и лапароскопска гинекологична хирургия, която е одобрена от Министерството на образованието и науката и се прилага в практиката (кол. Горчев, Томов).

7. Дефинирано е мястото на лапароскопската хистеректомия в съвременната гинекологична хирургия.

В 22 от 107-те публикации, несвързани с дисертационните трудове доц. Томов е самостоятелен и първи автор (№ 69, 83, 84, 85, 135, 39, 40, 54-57, 68, 78, 80, 95, 99, 102, 115, 116, 118, 123, 127), а в 50 - втори автор (№ 29-38, 41, 44, 47-49, 53, 59, 64, 66, 67, 72, 75, 76, 77, 79, 81, 82, 86-88, 91-93, 101, 103, 104, 106-110, 114, 117, 121, 125, 126, 128, 130, 131, 134). Важно е да се отбележи, че 11 от тях са в реномирани чуждестранни списания, книги и сборници (Gynecol Surg, Obstetrics and Gynecology International, Journal of BUON, It J Gynaecol Obstet, J Cancer Res Clin Oncol, J Clin Oncol, New Trends in the Treatment of Thrombophilia, Proceedings of the 15th Annual Congress of the ESGE).

Основни научни и научно-приложни приноси от публикациите, несвързани с дисертационните трудове

1. Роботизирана хирургия. За първи път в страната и Източна Европа е извършен сравнителен анализ на три типа радикална хирургия – роботизирана, лапароскопска и отворена, като данните за общата преживяемост и преживяемостта, свободна от прогресия, се публикуват за първи път в световната литература (кол. Г. Горчев, С. Томов) (научно-теоретичен, научно-практически и научно-методичен принос) (29, 35).

2. Гинекологична лапароскопия. За пръв път у нас е описана техниката на лапароскопската обратима оклузия на маточните артерии с цел намаляване на кръвотечението при отстраняване на миомни възли (научно-методичен принос) (37) . За първи път в България е описана и въведена модификация на лапароскопска хистеректомия и е разработена програма за обучение по лапароскопска хистеректомия и лапароскопска гинекологична хирургия, която е одобрена от Министерството на образованието и науката и се прилага в практиката (кол. Горчев, Томов) (39, 40). Главата „Гинекологична лапароскопска хирургия” в книгата „Ръководство по хирургия с атлас” е едно от малкото издадени ръководства по гинекологична лапароскопия, което определя и нейното значение за практиката (79).

3. Рак на женските полови органи. Разработена е техниката на лапароскопски-асистирана радикална вагинална хистеректомия (LARVH) за лечение на карцинома на маточната шийка в IA2 и IB1 стадий и на 16.06.2004 г.

е извършена първата в България LARVN (колектив Г. Горчев, С. Томов). Представен е обзор по проблема и първи предварителни резултати (научно-практически и научно-методичен принос) (64). Извършена е първата в България лапароскопски-асистирана радикална вагинална трахелектомия (LARVT) при пациентка с ранен карцином на маточната шийка, която желае да запази фертилитета си. Анализирани са данните от литературата и е представена оперативната техника на LARVT (колектив Г. Горчев, С. Томов) (научно-практически и научно-методичен принос) (32, 59). Научно-практически принос има проучването на експресията на p16^{INK4a} и възможността за употребата му при разграничаването на нормален, рективен и диспластичен ендоцервикален епител. Разработен е и е описан имунохистохимичен метод с моноклонално антитяло, насочено срещу тумор-супресорния ген p16^{INK4a}, за изследване на включени в парафин биопсични материали от маточната шийка (научно-методичен принос) (60). Концепцията за сентинелните лимфни и проучването на приложимостта на оцветителната методика за детекция на сентинелните лимфни възли при пациентки с инвазивен карцином на маточната шийка е с научно-теоретично и научно-практическо значение (61). Представената техника за съхраняване на тазовите нерви при разширената хистеректомия клас III води до значимо по-бързо възстановяване на мехурната функция и има важно научно-теоретично и практическо приложение (66). Разработена е техниката за реконструкция на вулвата с кожно-мускулни ламба от m. tensor fasciae latae след блок-резекция за вулварен карцином (за първи път у нас) и е представен собствения опит на авторите (научно-практическо значение) (31, 67). Модифицираната радикална вулвектомия (MPV) е алтернативна хирургична интервенция при пациентки с вулварен карцином с добре локализирани и унифокални T1-T2 лезии. Разработената техника на MPV има важно значение за практиката (62). Главите „Доброкачествени тумори на яйчника“ (В „Избрани глави от гинекологичната практика“) и „Лимфна дисекция при рак на яйчника“ (В „Лимфна дисекция при карцином на млечната жлеза, гастроинтестиналния и урогениталния тракт, белия дроб и при малигнения меланом“) имат сериозен научно-теоретичен и научно-практически принос за българската гинекологична наука (78, 80). Научно-практически принос има анализът на експресията на молекулярния маркер EGFR в групата на злокачествените епителни тумори на яйчника (95). Акцентите в главата „Лимфна дисекция при рак на вулвата“ от

книгата "Лимфна дисекция при карцином на млечната жлеза, гастроинтестиналният и уrogenиталният тракт" са в няколко аспекта. Представен е собственият опит на авторския колектив (Г. Горчев, С. Томов) (82).

4. Молекулярна биология и рак. Проучването на молекулярните механизми на канцерогенезата и в частност, участието на рецепторите за епидермален растежен фактор в овариалната канцерогенеза, е сериозен принос във фундаменталната теория на рака (54, 55, 56, 57). Една от най-модерните съвременни концепции за лечението на злокачествените тумори е прицелната терапия. Приложението на хибридна молекула „доксорубицин, свързан с лутеинизиращ хормон релизинг хормон“ при авансирани злокачествени тумори на яйчника и ендометриума се приема днес като едно от големите постижения в лечението на рака (33, 34).

5. Гинекология. Ретроспективният анализ на хистопатологичните находки при 161 жени на възраст от 19 до 73 години с неправилно маточно кървотечение има определен научно-практически принос с оглед на изясняване на причините и определяне на адекватно терапевтично поведение (72). С навлизането в климактериума се увеличава честотата на хормоналнозависимите тумори при жената – рака на млечната жлеза, карциномите на ендометриума и яйчниците. В задълбочен литературен обзор са разгледани различни аспекти на хормоналната заместителна терапия и връзката ѝ с рака на млечната жлеза, като са направени конкретни изводи за практиката (68). С практически приносен характер са и представените терапевтични подходи при жени с климактерични симптоми, както и физиологията на менструалния цикъл. Предложени са конкретни стъпки за консултиране на пациентки в менопауза (70, 83, 85).

6. Асистирана репродукция. Акцент на главата „Thrombophilia in assisted reproductive technology. Place and needs of thromboprophylaxis“ (В "New Trends in the Treatment of Thrombophilia") е ролята на тромбофилията и възможностите за нейното лечение при повтарящи се неуспешни имплантации след фертилизация *in vitro* с ембриотрансфер (77).

7. Хирургия на гърдата. За първи път у нас са извършени мамарна дуктоскопия и мамарна кистоскопия при пациентки с патологична секреция от мамилата и такива с диагностицирани кистозни формации (научно-практически

и научно-методични приноси) (49, 75, 76). Двумоментната папило-ареолосъхраняваща мастектомия е онкологично ефективна операция, позволяваща радикално отстраняване на паренхима на жлезата. Разработен е авангарден оперативен метод (за пръв път у нас) (научно-практически и научно-методичен принос) (94).

Доц. Томов участва в редица организационни научни и програмни комитети, включително и в организиране на симпозиуми, работни срещи и секции. Председател е на местния организационен комитет на Националната Конференция по Онкогинекология и на Втората и Третата Национална Конференция на Българската Асоциация по Минимално-инвазивна гинекологична хирургия, Плевен 2010-2012 г. Съорганизатор е на 4-я и 5-я международен уъркшоп по роботизирана хирургия, Плевен 2009 г. и 2010 г., както и на периодичните курсове за обучение по минимално-инвазивна гинекологична хирургия в Ендоскопския център на МУ-Плевен. Член е на научния комитет на Първата международна конференция на South Eastern European Robotic Society (SEERS) (2012 г.)

През 2009 г. доц. Томов е избран за рецензент на статии в реномираното Европейско списание *European Journal of Obstetrics & Gynecology and Reproductive Biology* (EJOGRB).

Доцент Томов е част от екипа на редица международни проекти и съвместни изследвания: Изграждане на инфраструктура в учебно-експериментален център за ендоскопска хирургия при Медицински Университет – Плевен, 2006 г.; Многоцентрово международно проучване на нов медикамент за прицелна терапия на карцином на яйчника и ендометриума – I и II фаза; Асистирана с робот гинекологична хирургия и телемедицина, 2009 г.; Диагностика и лечение на пациентки с онкологични заболявания в УМБАЛ „Г. Странски“, 2010 г.;

Има три защитени и самостоятелно реализирани научни проекта:

1. Програма за скрининг на рака на маточната шийка при жени от град Плевен и региона. (Фондация „Драйфус“ - 1999 г.);

2. Локална програма за скрининг на карцинома на ендометриума при жени от град Плевен и региона (Фондация „Драйфус“ - 2001 г.);

3. Рецептори за епидермален растежен фактор – експресия и прогностична стойност при злокачествени тумори на яйчника (МУ-Плевен, 2002-2003 г.).

Участвал е в изработването и реализацията на още два научни проекта: Изследване на метаболитната активност и микросъдова плътност (ангиогенеза) при пациентки с предрак и ранен рак на млечната жлеза (2005 г.) (МУ – Плевен); Дуктални подходи за оценка и третиране на жени с висок риск на развитие на рак на млечната жлеза. (2005 г.) (МУ – Плевен).

Доцент Томов е член на редица престижни международни научни организации, като European Association for Transluminal Surgery (EATS) /от 2007 г./, European Society of Gynecological Oncology (ESGO) /от 2009 г./, Society of European Robotic Gynecological Surgery (SERGS) /2009 г./, Society of Robotic Surgery (SRS) /от 2010 г./. Той е учредителен член на South Eastern European Robotic Society (SEERS) /от 2010 г./. Доцент Томов е член още и на Българското дружество по Акушерство и гинекология /от 2002 г./, Българската Асоциация по Гинекологична Ендоскопия (БАГЕ) /от 2005 г./, Българската Асоциация по Онкогинекология (БАОГ) /от 2006 г.; член на Управителния съвет на БАОГ – от 2009 г./; Bulgarian Association of Ultrasound in Medicine /от 2008 г./. От месец април 2010 г. той е един от учредителите на новосъздадената Българска Асоциация по Минимално Инвазивна Гинекологична Хирургия (БАМИГХ), като е член на Управителния съвет и секретар на БАМИГХ.

Доцент Томов е носител на редица престижни научни награди: грамота за „най-добър постер“ на Третия Берлински Симпозиум: Molekularbiologie in der Gynaekologischen Onkologie Quo vadis? Charite – Universitaetsmedizin Berlin, Campus Virchow – Klinikum, Frauenklinik, Samstag, 30.09.2006, Berlin, Deutschland; първа награда за презентация на постер, абстрактът към който е приет като един от четирите най-добри научни резюмета на 30th German Cancer Congress, Berlin 2012; номиниран за лекар на годината и удостоен с грамота и почетен знак по случай Деня на българския лекар и за принос в областта на медицината (19.10.2007 г.); публикуване на биографични данни в 6-то издание

на годишника "Who's Who in Medicine and Healthcare" (2006 г.); номиниран и избран за член на International Biographical Centre (IBC) "TOP 100 HEALTH PROFESSIONALS 2007", Cambridge, England (2007 г.); включен в Енциклопедичната книга „Светила в Българската медицина“ (2010 г.); удостоен с грамота и почетен знак за принос в развитието на УМБАЛ „Георги Странски“ – Плевен (07.04.2011 г.).

Учебно-преподавателска дейност

Доцент Томов е уважаван преподавател в Медицински Университет – Плевен. Той има сериозен принос в обучението както на студенти по медицина, стажант-лекари, лекари-специализанти, медицински сестри и акушерки, така и на докторанти. За периода 2009-2012 г. хорариумът му възлиза на 557,5 еквивалентни часа. Доц. Томов е ръководител на специализацията по Онкология на 3-ма лекари, както и на 3-ма докторанти, които са в напреднал стадий на подготовка на докторски дисертации. Единият от докторантите успешно защити докторска дисертация за придобиване на образователната и научната степен „доктор“. Доц. Томов е лектор на курсовете за обучение по минимално-инвазивна гинекологична хирургия в Телекомуникационен Университетски Ендоскопски център – Плевен от 2007 г. Благодарение на добрата професионална подготовка, компютърна и езикова грамотност, лекциите на доц. Томов са на високо техническо равнище. Съавтор е на учебни филми на тема “Оперативна гинекология”.

Доцент Томов е член на изпитна комисия за специалност по Акушерство и гинекология и по Онкология. Участва в комисия за провеждане на конкурсни изпити за специализанти и докторанти.

След стартирането на програмата за обучение по Ендоскопска гинекологична хирургия в Телекомуникационния Ендоскопски Център на МУ-Плевен, може да се отбележи, че е положена солидна база за създаване на школа по Минимално-инвазивна гинекологична и роботизирана хирургия.

Диагностично-лечебна дейност

За периода 2009-2012 г. доц. Томов е извършил 1459 оперативни интервенции. С висока и много висока степен на сложност са около 30% от тях. Важно е да се отбележи, че доц. Томов е част от няколко екипа, които са въвели в практиката следните съвременни иновативни оперативни методи: Лапароскопска гинекологична хирургия при злокачествени и доброкачествени заболявания на женските полови органи (кол. Горчев, Томов); Лапароскопска хистеректомия (кол. Горчев, Томов); Single-port лапароскопска гинекологична хирургия (кол. Горчев, Томов); Лапароскопско отстраняване на кисти на бъбреците (кол. Томов, Колев); Сентинелна лимфна биопсия и дисекция при рак на вулвата; Мамарна дуктоскопия (кол. Байчев, Томов); Мамарна кистоскопия (кол. Байчев, Томов); Двумоментна папило-ареолосъхраняваща субкутанна мастектомия (кол. Байчев, Томов); Асистирана с робот гинекологична хирургия (кол. Горчев, Томов); Асистирана с робот нефректомия (кол. Горчев, Томов, Колев)

Като част от колектива, който въвежда лапароскопските хирургични техники за лечение на доброкачествени и злокачествени тумори на женските полови органи, доц. Томов има съществен принос за създаването на ново и модерно направление в Гинекологията у нас, а именно **„Минимално-инвазивна гинекологична хирургия”**. Съществен е приносът на доц. Томов като част от екипа на проф. Горчев за развитието на революционно направление в съвременната медицина не само у нас, но и в Европа и в света - **роботизираната хирургия.**

Заключение

Доцент Томов е многостранно изграден учен, утвърден клиницист, опитен хирург, ерудиран преподавател с висок професионален морал и човешка отговорност в българската медицинска наука. Неоспорими са неговите научно-теоретични и научно-приложни приноси в създаването на нови консервативни и оперативни подходи за лечение на заболяванията на женските полови органи, както и приносите му за

подготовката на висококвалифицирани кадри и за създаването на нови направления в областта на гинекологията. Считам, че със своята научна, научно-организационна и научно-административна дейност доцент Томов допринася не само за развитието на българската гинекология, а и за издигането ѝ до нивото на международните достижения. Това ми дава основание да предложа доц. д-р Славчо Томов да бъде избран за професор по Акушерство и гинекология към факултет Здравни грижи при Медицински Университет, гр. Плевен.

08.10.2012 г.

Подпис:

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized initial 'K' followed by several loops and a final horizontal stroke.

(проф. д-р Карагьозов, д. м. н.)